

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 240/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Advokátska kancelária JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o.**, Šumavská 3, Bratislava, IČO 36 856 592, zastúpenej Mgr. Tomášom Padyšákom, advokátom, Šumavská 3, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. 18C/184/2015 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. 18C/184/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 18C/184/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré je Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (predtým Okresného súdu Bratislava IV) v označenom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a sťažovateľke priznal finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 240/2024-13 zo 6. mája 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde 24. júna 2015 žalobu o zaplatenie finančnej sumy 6 506,61 eur s prísl. z dôvodu, že jej žalovaná ako právnomu zástupcovi nezaplatila odmenu za právne zastupovanie. Okresný súd vydal 11. augusta 2015 platobný rozkaz, proti ktorému podala žalovaná odpor. Sťažovateľka sa k odporu vyjadrila 17. decembra 2015. Žalovaná sa k tomu vyjadrila podaním z 28. apríla 2017.

4. Prvé pojednávanie sa konalo 9. mája 2017. Okresný súd následne uznesením z 9. mája 2017 prerušil napadnuté konanie do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 7C/240/2009, ktoré bolo relevantné z hľadiska vyčíslenia hodnoty úkonu právnej služby a posúdenia dôvodnosti výšky žalovanej sumy v napadnutom konaní. Uznesením z 9. júna 2020 okresný súd rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní. Následne pojednávania nariadené na 12. november 2020, 28. január 2021 a 25. marec 2021 boli odročené dvakrát na základe žiadosti právneho zástupcu žalovanej a raz z dôvodu pandemickej situácie. Dňa 1. júna 2021 sa vykonalo pojednávanie a bolo odročené pre účely vyhlásenia rozsudku.

5. Okresný súd rozsudkom z 1. júla 2021 žalobu sťažovateľky zamietol. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. novembra 2021, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Po doručení zrušovacieho uznesenia krajského súdu boli nariadené pojednávania na 14. júl 2022, 20. október 2022 a 3. november 2022. Pojednávania boli následne odročené dvakrát na základe žiadosti právneho zástupcu žalovanej a raz z dôvodu nesprávneho doručenia predvolania právnomu zástupcovi žalovanej. Posledné pojednávanie nariadené na 24. január 2023 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní, ktoré ani po viac ako 8 rokoch nie je právoplatne skončené, čím sa prehlbuje jej právna neistota. Poukazuje na skutočnosť, že od oznámenia o zrušení pojednávania nariadeného na 24. január 2023 je súd prvej inštancie absolútne nečinný. Postup súdu prvej inštancie považuje za neefektívny aj z dôvodu opakovaného odročovania pojednávaní na základe žiadosti žalovanej strany. Podľa názoru sťažovateľky napadnuté konanie nemožno považovať za zložité. Svojím konaním neprispela k zbytočnému predĺženiu napadnutého konania. To má pre sťažovateľku mimoriadny význam zásadne z dôvodu, že advokátska kancelária predstavuje pre ňu jediný zdroj príjmov a nevyplatená odmena od žalovanej má vplyv na životnú úroveň sťažovateľky a jej rodiny.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súde 30. mája 2024 mestský súd uviedol, že celková dĺžka konania bola zapríčinená predovšetkým prerušením napadnutého konania uznesením z 9. mája 2017, s ktorým sťažovateľka vyslovila súhlas. O pokračovaní bolo rozhodnuté uznesením z 9. júna 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. júla 2020. Termín pojednávania nariadený na 24. január 2023 bol odročený zo zdravotných dôvodov zákonnej sudkyne. Následne v období od 1. marca

2023 do 26. júna 2023 bola vec sťažovateľky trikrát prerozdelená a pridelená novému zákonnému sudcovi. Mestský súd poukázal na neprimeranú zaťaženosť súdu a nového zákonného sudcu, čo bránilo v posudzovanej veci riadne konať. Ústavnú sťažnosť s námietkami sťažovateľky k celkovej dĺžke napadnutého konania považuje mestský súd s poukazom na dĺžku prerušenia konania a skutočnosť, že sťažovateľka neurgovala nečinnosť súdu prvej inštancie, za účelovú. Požadované finančné zadost'učinenie vzhľadom na výšku istiny považuje za neprimerané.

9. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie mestského súdu nezaslal na repliku sťažovateľke. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľkou označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia mestského súdu, nie je sporný.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

12. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o nárok na zaplatenie sumy, čo patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V posudzovanom prípade ústavný súd nezistil právnu či skutkovú náročnosť sporu, ktorá by viedla k predĺženiu napadnutého konania. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľku, možno bez ďalšieho prisvedčiť, že predmet posudzovaného konania nie je časovo zvlášť prioritizovaný.

13. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa. V preskúvanom konaní ústavný súd nezistil závažné okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou konania v jej

veci. Ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľka mohla upozorniť na neprimeranú dĺžku napadnutého konania aj sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Táto sťažnosť adresovaná predsedovi súdu síce nie je účinným prostriedkom nápravy, no *in abstracto* nie je zbavená akejkol'vek efektívnosti. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 623/2022, III. ÚS 543/2023).

14. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného súdu prvej inštancie. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie začalo 24. júna 2015 a bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej trvá takmer 9 rokov, čo sa v zásade javí ako lehota neprimeraná. V okolnostiach danej veci je potrebné zdôrazniť, že napadnuté konanie bolo po dobu celkove 3 rokov prerušené. Do celkovej dĺžky napadnutého konania nemožno započítať obdobie, po ktoré bolo konanie prerušené, keďže prerušenie konania bolo v konkrétnej situácii dôvodné a zákonné (napr. III. ÚS 42/02, I. ÚS 10/03, II. ÚS 65/2018). Ústavný súd však v postupe mestského (okresného) súdu identifikoval opakovane obdobia dlhšej nečinnosti. Prvým obdobím nečinnosti je rok 2016, keď zo strany súdu nebol vykonaný žiaden relevantný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci. Druhé obdobie nečinnosti zaznamenal ústavný súd od januára 2023, keď bolo zrušené nariadené pojednávanie, ktoré trvá doteraz. V danom čase došlo k opakovaným zmenám zákonného sudcu, ktoré mali tiež vplyv na predĺžení napadnutého konania.

15. Vo vzťahu k obrane mestského súdu spočívajúcej v argumentácii o zaťažnosti samotného súdu a množstve pridelených vecí ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 481/2017, III. ÚS 530/2022).

16. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Podľa § 123

ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 5 000 eur. Poukázala na dlhodobý stav právnej neistoty a nečinnosť súdu prvej inštancie, ktorý nezabezpečil riadny a efektívny chod napadnutého konania.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020).

21. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez meritórneho rozhodnutia, ako aj na konštatovanú neodôvodnenú nečinnosť mestského súdu v zistenom období, s prihliadnutím na určitú pasivitu sťažovateľky, predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľku ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

22. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Z citovaného ustanovenia teda nevyplýva obligatórna povinnosť priznania trov konania sťažovateľovi, ak bolo ústavným súdom vyslovené porušenie jeho práv postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci.

23. V tejto veci nie je odôvodnené, aby sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania (bod 4 výroku tohto nálezu). Rozhodnutie sťažovateľky ako advokátky dať sa zastúpiť iným svojím kolegom (takéto právo jej nemožno uprieť) v konaní pred ústavným súdom, v ktorom namieta porušenie v bode 1 uvedených práv, nemožno považovať za hospodárne a účelné z pohľadu nákladov konania. To platí o to viac, že ide konanie, v ktorom nemožno počítať s procesným rizikom spojeným s povinnosťou náhrady trov konania protistrany. Od sťažovateľky ako právne kvalifikovanej osoby (advokátky) je dôvodné očakávať schopnosť spísať ústavnú sťažnosť, ak v konaní pred všeobecným súdom, v ktorom vystupuje ako účastník konania, došlo k zbytočným priesťahom (obdobne III. ÚS 617/2023).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu